

Nr 625

Av herr **Fälldin m. fl.**, om *enhetliga regler för investeringar i u-land, m. m.*

Under 1960-talet har i vårt land en relativt intensiv u-landsdebatt förts. Det har varit en debatt som i väsentliga avseenden kommit att koncentreras kring åtgärder av direkt biståndskaraktär. Även om direkta biståndsåtgärder under överskådlig framtid kommer att vara oundgängliga, framstår det som uppenbart att villkoren på det handelspolitiska området och de därtill hörande frågeställningarna om direkta investeringar i u-länderna kommer att ha en avgörande betydelse för den s. k. tredje världens framtidsutsikter.

Medan offentligt bistånd under senare delen av sextioåret tenderat att minska, så har de privata investeringarna i u-länderna ökat i synnerligen snabb takt och uppgår för närvarande, enligt OECD:s statistik, till drygt 6 miljarder USA-dollar årligen. De privata företagens kapitalöverföringar till tredje världen utgörs i första hand av s. k. direkta investeringar i försäljnings- och produktionsföretag.

Investeringarna i i-länderna består enligt 1966 års siffror till nästan 50 % av investeringar inom industrisektorn. I-ländernas investeringar i u-länderna består endast till 25 % av industriinvesteringar. Huvuddelen av u-landsinvesteringarna faller på olje- och mineralutvinning.

Samtidigt som de direkta investeringarna expanderat i snabb takt har praktiskt taget alla utvecklingsregioner betalat ut mer i form av utdelningar och vinster än i form av nya investeringar i den privata sektorn. Endast de afrikanska länderna har haft ett nettoinflöde av kapital.

De direkta investeringarna kan otvivelaktigt vara till fördel för u-länderna. Sålunda bidrar de till att öka kapitalstocken i landet i fråga, att öka tillgången på utländsk valuta, att skapa arbetstillfällen, att bygga upp infrastrukturen och att förmedla kunskaper.

Dylika investeringar bidrar emellertid också till att förstärka u-ländernas beroende av den rika världen (man kan t. ex. se på förhållandet mellan USA och de olika staterna i Latinamerika). Återföringarna av vinster, utdelningar, royalties och interna koncerntransfereringar medför betydande betalningsbalanssvårigheter för många u-länder.

I detta sammanhang måste uppmärksammas de möjligheter som de stora internationella och multinationella bolagen har att genom sin internprissättning få vinster att falla ut, där det från skatte- och risksynpunkt är gynnsammast.

De internationella företagens investeringar i u-länderna har speciellt kommit att inriktas på branscher, där en god avkastning på och en snabb återbetalning av investerat kapital varit möjliga. De kortsiktiga vinstmålsättningarna har långt ifrån alltid överensstämt med de olika u-ländernas långsiktiga målsättningar om uppbyggnad av en väl differentierad infrastruktur.

Ett utmärkande drag i de internationella företagens investeringsverksamhet är att företagsledning och forskning till mycket stora delar bibehålles i moderlandet. I stället lockas forskare från u-länderna till i-länderna. Att konsekvenserna av en sådan forskarflykt på sikt kan bli ödesdigra för u-länderna framstår klart.

För att direkta investeringar skall ha en positiv utvecklingseffekt i u-länderna måste flera villkor ställas. I i det följande skall endast ett fåtal beröras.

Investeringarna måste ingå som en del av u-landets utvecklingsplaner. Investeringarna måste alltså vara anpassade till u-ländernas näringsliv och inte till stor del operera som en extern del till i-ländernas ekonomi.

En betydande del av vinsten måste återinvesteras. Det räcker inte, som nu är fallet, att endast 10—20 % av vinsten återinvesteras. Praktiskt taget hela den produktionsstegring som skapas genom privata utländska investeringar måste komma u-länderna till godo genom inkomster till de anställda och staten (skatter etc.) och i form av reinvesterad vinst. Vi vet emellertid att de internationella bolagen genom prismanipulationer kan förflytta sina vinster mellan olika länder och därmed undandra det land, som rätteligen borde tillgodogöra sig skatteintäkterna, inkomsterna av vinstbeskattningen.

Skatteinstrumentet har även kommit att tillgripas som ett konkurrensinstrument för att attrahera direkta investeringar. Därigenom har en osund konkurrens uppstått u-länderna emellan om de direkta investeringarna. Man har tävlat om att ge företagen förmåner i form av skatterabatter, garantier för vinsttransfereringar m. m.

U-ländernas försök att attrahera utländska investeringar har inte endast lett till att man givit onödigt stora privilegier utan också till att man gjort vissa eftergifter, som är skadliga för ländernas intressen på lång sikt. Det gäller t. ex. klausuler, som förhindrar försäljning på tredje marknad.

Uppräkningen skulle kunna göras betydligt längre. Andra villkor måste uppfyllas av u-länderna själva. Då det gäller kapitalöverföringar mellan i-länder och u-länder torde emellertid internationella överenskommelser, i syfte att åstadkomma enhetliga regler för de direkta investeringarna i den s. k. tredje världen, vara enda möjliga lösningen på problemet med kapitalflykten från u-länderna.

Med hänvisning till det anförda hemställes,
att riksdagen måtte

uttala att Sverige skall arbeta för internationella överenskommelser om sådana enhetliga regler för direkta investeringar i u-länderna, att en positiv utveckling i respektive u-land verksamt främjas; samt

hemställa hos Kungl. Maj:t om att Sveriges representanter i FN och dess organ får i uppdrag att verka i nämnda syfte.

Stockholm den 28 januari 1970

Thorbjörn Fälldin (cp) Johannes Antonsson (cp) Anders Dahlgren (fp)
